СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 115. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 15-го червня 1944. No. 115. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, June 15, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКА ПОШИРИТЬ МІЖНАРОДНІ ПОВІТРЯНІ ШЛЯХИ

ВАШИНГТОН. — Рада Цивільного Повітроплавства, не вижидаючи кінця війни, виготовила плян поширення американського воздухоплавства по цілому світі. Вона назначила 20 головних повітряних шляхів і їх осередків, які обіймуть цілу землю. Найважнішим осередком буде Ню Йорк, бо звідси піде аж 4 шляхи в Европу, а звідтам до Азії й Африки. Так напр. намічений шлях: Ню Йорк, Лабрадор, Лондон, Берлін, Прага, Відень, Істанбул, Каіро; другий шлях піде з Ню Йорку до Лабрадору, Гренляндії, Ісляндії, Осло, Стокгольму, Гелсінкі, Ленінграду, Москви, Тегерану, Басра; третій шлях з Ню Йорку на Бермуду, Азори, Лісбону, Альжір, Туніс, Тріполіс, Каіро. Окрема рута назначена з Ню Йорку на Сан Хуан, Трінідад, Парамарібо, Наталь. До Південної Америки визначені ще шляхи з Маямі на Флориді і з Ню Орлінс. Із Шікаґа піде повітряний шлях через Аляску до Північної Азії й Китаю, а окремі шляхи через Пацифік ведуть із Сан Франсиско до Японії та Китаю. Назначено теж окремі шляхи із Сан Френсиско до Австралії. Довжина заморських повітряних шляхів обіймає 140,000 миль.

КАСА ДО РЕЄСТРУВАННЯ ВИКАЗУЄ ПОСТУП ПЯТОЇ ПОЗИЧКИ.

НЮ ЙОРК. — При Таймс Сквер в центрі міста поставив Комітет Военної Діяльности велику касу до реєстрування („кеш реджистер"), яка має виказувати щоденно висоту зібраних грошей на Пяту Военну Позичку. Каса висока на 40 стіп від землі, а важить більше ніж 8 тонів. Поступ у продажу бондів будуть виказувати щоденно в полудне аж до 8. липня. У вівторок 13. червня зареєстровано в касі у стейтіпонад $20,000,000 зібраних через продажу бондів у стейті Ню Йорк.

ЗЛОВИЛИ ВОЕННОГО ПЛІННИКА В БАРАКОВІЙ ЇДАЛЬНІ.

НЮ ЙОРК. — Після алярму, проголошеного по всіх стейтах та після докладного обсадження поліцією всіх виходів зі Стейтен Айленд, щоб приловити німецького плінника Емануеля Калитку, який вивтікав із праці в шпиталі, його найшли за два дні в його военнім бараку при обіді разом з іншими плінниками. Після того, як військова команда його приловила, довідалася від нього, що він спав два дні в корчах недалеко бараку, а як зголоднів, прийшов на обід до їдальні. Влада виявила, що погоня за ним була пристосована в небувалих досі розмірах.

ДЕМОКРАТИ ВТРАТИЛИ БІЛЬШІСТЬ У ПАЛАТІ.

ВАШИНГТОН. — Уперше за останних 13 літ демократи втратили більшість у палаті репрезентатів, коли наспіли вісти про вибір републиканця в 19. виборчій окрузі в стейті Ілиной. Теперішні партійні сили представляються так: демократів є 216, републиканців 212, а з різних малих партій 4 конґресмени. Три місця є опорожнені внаслідок смерти. Провідник републиканців Джозеф Мартин заявив, що тепер не думає ніхто про переорганізацію комісій на підставі партійної приналежности.

НЕПОТРІБНЕ ЗАЖИВАННЯ ВІТАМІНІВ.

ШІКАҐО. — Нововибраний предсідник Американського Медичного Товариства д-р Герман Л. Кречмер з Шікаґа заявив, що населення Америки зовсім непотрібно видає на заживання штучно препарованих вітамінів $250,000,000 річно. Здоровля населення тепер стоїть на найвищім рівні завдяки вживанню ліків сульфи і пенисилини. Туберкульоза, яка змагається звичайно у военних часах, тепер впала на найнижчий рівень. Таксамо недуги венеричні тепер вже є під контролею. Нема ніякої загальної епідемії, а рани й недуги на фронті виліковуються як ніколи перед ним. Найбільше випадків смерти буває від военних стрілів. Навіть психічні недуги, які походять з війни, виліковують тепер при помочи ліку званого „пентоталь содіюм".

ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО ОПІКУ НАД ВЕТЕРАНАМИ.

ВАШИНГТОН. — Палата репрезентантів приняла одноголосно поправлений законопроект про нагороду й утримання ветеранів та інші зарядження з нагоди війни. Важніші поправки на підставі порозуміння із сенатом зайшли такі: Навіть вояки, яких відпущено з війська без марки „почесно відпралені", дістануть якусь відправу. Правильна відправа буде $20 найбільше через 52 тижні для всіх, жонатих, чи самітних. Пімогу на випадок безробіття дістануть і такі, що працюють самі для себе. Ветерани можуть дістати позичку до висоти $2,000 на 4%. Інші постанови, як про допомогу на науку, чи фаховий вишкіл, остають ті самі, що були вже приняті.

Сенат признав фонди для ЮНРРА

ВАШИНГТОН. — Несподівано заговорив сенат про мирові цілі Америки, перевів над ними двогодинну дебату, а потім приняв голосуванням вимаганий адміністрацією буджет на утримання й діяльність Адміністрації для Реґабілітації й Реліфу Обєднаних Держав. У вівтертім поголовнім голосуванню признано $3,920,60,2200 на виконання програми. З цієї суми піде для ЮНРРА $350,000,000, а для Чужинної Економічної Адміністрації $20,000,000.

У дебаті, яка виринула з нагоди голосування над признанням цих фондів, підніс сенатор Стайлз Бриджез, републиканець з Ню Гемшир, домагання, щоб президент Рузвелт прилюдно заявив своє становище в справі Атлантійського Чартеру та в справі мирових цілей теперішнього уряду. Також зажадав цей сенатор, щоб президент проголосив заяву, що він готовий посвятити своє політичне життя в обороні засад, поставлених в Атлантійськім Чартері. На це відповів сенатор Карл А. Геч, демократ з Ню Мексика, що, на його особисту думку, президент це зробив би, але цьому противиться Демократична Партія, бо не хоче наражуватися на подомагання цих засад републиканцями, як це сталося в 1920. році після цього, як демократичний президент проголосив міжнародні засади, а Републиканська Партія їх відкинула хоч в плятформі проголосила їх приняття.

Сенатор Артур В. Вандерберг, републиканець з Мишиґен, відповів, що не можна осуджувати партію з подвійних речень чи слів, проголошених в якімсь часі, а треба розглянути відносини, серед яких опісля партія не дотримала проголошеної нею засад.

МАРКАНТОНІО ДОМАГАЄТЬСЯ СТОВАРИШЕННЯ АМЕРИКИ З ІТАЛІЄЮ

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Віто Маркантоніо з Ню Йорку поставив в палаті репрезентантів резолюцію з домаганням, щоб Америка признала Італію за одного з Аліянтів і щоб приноровила до неї постанови про Ленд-Ліз. Комісія для Чужинних Справ заявилася за вітверту дискусію над цією пропозицією.

Президент Рузвелт виявив на пресовій конференції, що умови примиря з Італією мусять залишитися надальше тайною з огляду на военну забезпеку, хоч він недавно обіцяв, що постанови про це примиря будуть подані до прилюдного відома.

Ґрупа Де Ґоля іменує військовий заряд для визволених околиць Нормандії

АЛЖІР. — Французький Комітет Національного Визволення, виступаючи як тимчасовий уряд Франції, іменував військових і цивільних урядників для визволених околиць Нормандії. Тимчасом генерал Де Ґол, голова того Комітету, жде в Лондоні нагоди вертатися до Франції, але його звязки з великими аліянтськими державами майже зовсім зірвані.

Зате він добився обіцянки визнання свого комітету як уряду Франції з боку менших держав, а саме: Бельгії, Чехословаччини, Люксембургу й Польщі.

НІМЦІ ВЖЕ НЕВДОВОЛЕНІ З ВЛАСНИХ СТАВЛЕНИКІВ У БОЛГАРІЇ

БЕРН. — З німецьких жерел приходять вісти, що новий болгарський міністерський кабінет, установлений недавно німцями, має скоро уступити під напором ворожої публики. Одні міністри роблять другим закиди, що вони накладають з Росією. Міністри, котрим закидують прихильність до Росії, мають уступити, а на їх місце мають прийти міністри, вірні Берлінові. Німці далі роблять натиск на болгарський уряд зірвати зовсім дипльоматичні звязки з совєтським урядом та виповісти йому війну.

СЕРЕД ЛОНДОНСЬКИХ ПОЛЯКІВ ПІДНІМАЄТЬСЯ РУХ ЗА ЗАМИРЕННЯ З РОСІЄЮ

ЛОНДОН. — Д-р Стефан Літавер, що до недавна був начальним пресовим урядовцем польського уряду на вигнанню, написав до британської газети „Йоркшер Пост" письмо, в котрім закликує польський уряд у Лондоні до рішучого звороту до Росії. Автор взиває польських урядовців привити відвагу до такого звороту, котрий, за його словами, є одиноко правильною політикою для Польщі. „Будучність Польщі", каже Літавер, „можна подумати собі тільки на дорозі тісної приязни з Росією. Вибрати собі якунебудь іншу дорогу значить втратити свободу Польщі".

Д-р Літавер далі аргументує, що Росія має добрі підстави домагатися ревізії польських границь, установлених у „перестарілім" ризькім пакті. Він гостро критикує непримирне наставлення польського уряду.

ДОНОСЯТЬ ПРО АРЕШТУВАННЯ БЕЛЬҐІЙСЬКОГО КОРОЛЯ НІМЦЯМИ

ЛОНДОН. — Бельґійський уряд на вигнанню дістав з Бельгії вістку, що бельґійський король Леопольд є просто вязнем у руках німців. Недавно вони його перевезли з Бельгії в Німеччину, за всякою правдоподібністю з страху перед аліянтською інвазією Бельгії.

НЕСПОДІВАНКА ДЛЯ НАЦИСТІВ. Коли недавно тому в італійські місті Террачіні взято в полон відділ німців і поставлено їх рядом під муром, вони були певні, що їх мають розстріляти. Немале було їх здивовання, коли виявилося, що американці просто хотіли їм завдати кілька питань і відправити до табору военних бранців.

ЗАГАЛЬНА АЛІЯНТСЬКА ОФЕНЗИВА З ЦЕНТРА ІНВАЗІЙНОЇ БАЗИ

НАЙВИЩА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Британські понзи й американська піхота проломилися крізь ворожі фортифікації в гористій і лісистій околиці на полудне від Байє та між Сересі й Тіллі-сір-Сель, відкриваючи там загальну офензиву на цілім 85 миль широкому аліянтському фронті в Нормандії.

Британські війська підійшли до Троарну, 5 миль на схід від Каен, виконуючи плян генерала Монтгомері окружити цю німецьку твердиню. Аліянти вже окружили її зо сходу й заходу, і ворог не зможе в ній довше держатися, як тільки Аліянти займуть коло неї якесь вище положене місце.

Ближче до Шербурга аліянтські війська заняли місто Ле Гам. Німці пробували протиатак коло Монтебургу й Карентану й вдерлися до тих місць, де тепер ідуть завзяті вуличні бої.

АЛІЯНТСЬКІ ЛІТАКИ ДАЛІ РОЗВИВАЮТЬ ШИРОКУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

Не дивлячися на те, що погода над Нормандією й Каналом знову погіршилася, аліянтські літаки, числом 5,500, ведуть живу акцію проти ворога, бомбардуючи боєві позиції та комунікаційні лінії аж під самий Париж.

Внаслідок аліянтських бомбардувань ворог був заставлений покинути цілу низку своїх летниць у Франції.

Рівночасно великі бомбовики вели далі стратегічне бомбардування самої Німеччини. Обєктами їх останних атак були передусім баварська столиця Мінхен та австрійське місто Інсбрук, як також рафінерії нафти в Італії й на Мадярщині. Проти цих останних вилітали бомбовики з італійських баз. Британські бомбовики били по Гелсенкірхені, на Рурщині, й по Кельні.

ГЕН. АЙЗЕНГОВЕР ЗАПОВІДАЄ ЩЕ ДАЛЬШІ ФРОНТИ В ЕВРОПІ.

ВАШИНГТОН. — Генерал Двайт Д. Айзенговер заявив в особистому рапорті, поданому президентові, що аліянтські збройні сили відкриють в Европі ще інші фронти.

Президент Рузвелт подав слова генерала підчас своєї конференції з представниками газет. Генерал писав, що аліянтські війська розідруть Німеччину від заходу, сходу й полудня.

СТАЛІН ВЕЛИЧАЄ АЛІЯНТСЬКУ ІНВАЗІЮ.

МОСКВА. — Відповідаючи на запит кореспондента „Правди", маршал Сталін назвав висліди 7-дневних боїв аліянтських військ за визволення північної Франції блискучим успіхом та одним з найбільших підприємств того роду в історії людства.

ЗОРГАНІЗОВАНИЙ САБОТАЖ У ФРАНЦІЇ ШИРИТЬСЯ.

ЛОНДОН. — За донесеннями, які приходять до генерала Де Ґола, зорганізований саботаж французьких патріотів поза німецькими лініями шириться по всій Франції. Розходиться він з гірських околиць коло швайцарської границі й доходить до Парижа.

Знаменито виправлені саботажники передусім зривають залізничі лінії, що ведуть на фронт. Німці почали проти саботажів криваві репресії. По всій західній Франції розставлено подвійну поліцію. В спеціяльно загрожені пункти висилається нацистичну ґвардію літаками.

Німецьке радіо в Парижу з одного боку загрожує лютою пімстою всім саботажникам, а з другого боку розхвалює Гітлера за те, що мовляв він випустив велике число французьких военних бранців у нагороду за примірну поведінку.

СХІДНИЙ ФРОНТ ОЖИВАЄ.

МОСКВА. — Велику частину московських військових комунікатів далі присвячується офензиві червоної армії проти Фінляндії. Останній комунікат говорить про заняття червоною армією 5 міст на Карелії.

У тих комунікатах одначе починаються вже зявляти вісти про воювання на Україні й Румунії. Живу акцію проявляють там партизани. Партизанські відділи в Могилівщині вибили більший німецький ґарнізон. Рухаються теж партизани коло Білостоку. Ґрупа партизанів у Львівщині виколіїла за останній тиждень 9 ворожих військових поїздів. На Волині партизани звели справжній бій з німецькою піхотою й завдали їй поважні втрати.

ЗАВДАЮТЬ УДАР ЯПОНСЬКОМУ ЛЕТНИЦТВУ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Летунські відділи американської фльоти на Пацифіку розбили в окрузі островів Маріянас 14 японських літаків, затопили 13 кораблів й ушкодили 16. У всіх тих операціях американці втратили 15 літаків і 15 летунів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи		Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів. року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МАРЕВО БЕЗРОБІТТЯ

Успішний початок аліянтської інвазії Европи дав новий товчок не тільки для воєнної акції аліянтів по всему світу, але й прискорив розважання серіозних людей про важкі питання, які стануть перед світом на випадок закінчення війни. Одною тільки з замітних признак цього нового оживлення є нехіть сенатового комітету для плянування повоєнної економічної політики розїздитися на літні вакації; видно, що сенатори переконані, що справа пекуча й не терпить проволоки. В своїх висказах члени цього комітету виходили з припущення, що війна в Европі скінчиться з кінцем цього року, а за рік опісля закінчиться війна в Азії.

Закінчення війни буде мати кольосальне значіння для економічного положення в краю. Два чинники причиняться до того. Наперед, зо закінченням війни закінчиться воєнна продукція, а тим самим вийде з фабрик на ринок праці багато робітників і робітниць. З другого боку, зо закінченням війни прийдеться здемобілізувати війська, а тим самим знову на ринок праці прийдуть нові молоді здорові сили.

Про розміри цього питання дають деякі поняття урядові припущення-розрахунки. Кажуть урядові статистики, що по закінченню війни на американському ринку праці найдеться 57 до 58 міліонів робітників. Про розмір цього питання свідчить ще й порівнання цієї подачі праці з попередніми: за обчисленнями уряду, найбільше число робітників і робітниць, ждучих праці, виносило у роках 1929, 1937 й 1940 — 46 міліонів. **Отже по війні мало би бути 11 до 12 міліонів робітників більше, ніж було колинебудь передтим.**

Цю кольосальну масу робітників мали би абсорбувати американські промисли, котрі в той час самі можуть переходити через період повоєнної реконструкції, з продукції для цілей воєнних на продукцію для цілей мира. Одначе поза цими фактами будуть інші багато відрадніші. В краю буде певно кольосальне запотребовання всякого товару, котрого виріб задержано через війну. Буде теж великий попит за американськими продуктами в широкому світі.

Перед американським проводом стоїть тепер завдання зробити все можливе, аби цей перехід від воєнної продукції до мирної зроблено без потрясення, без безробіття. Треба уплянувати народню господарку так, аби промисли абсорбували робітників, яких будуть відпускати воєнні промисли та здемобілізовані армії. Для переведення такого пляну треба згоди між урядом і конґресом, і треба довіря народу так до конґресу, як і до уряду. Треба злагодження партійного загострення, чи реґіонального упередження, і треба багато, а багато здорової думки.

Помагайте ширити добру славу України

(З нагоди появи книжки про українську літературу, виданої англійською мовою, під таким титулом:

Ukrainian Literature, Studies of the Leading Autors, by **Clarence A. Manning,** Acting Executive Officer, Department of East European Languages, Columbia University. With a Foreword by Professor Watson Kirkconnell. — Ukrainian National Association, Jersey City, N. J. 1944. — Printed by Harmon Printing House, Poughkeepsie, N. Y. — 126 p.).

В часі, коли на світових побоєвищах ідуть криваві бої, в яких наші американські діти, чоловіки і батьки (в тому і українські!) життя віддають чи готові його кожної хвилини віддати, щоб повалити грубі й варварські сили й на їх руїнах завести в світі кращий, демократичний лад, появляється отсе на американськім книжковім ринку скромна, але дуже потрібна книжка про передових українських письменників і письменниць. Важна вона з цього боку, що є першою того роду книжкою, виданою в англійській мові, як і тому, що її поява є дуже начасі, коли брати під увагу ідеї, за які ведеться теперішня боротьба.

Проф. Манінґ виказує творами духових провідників українського народу, чим був і є український нарід, до чого змагав і до чого нині змагає і на яке місце заслугує у народів вольних колі як нарід демократичний, свободолюбний, гуманний і поступовий, хоч так трагічно і так довго доптаний у своїх змаганнях до волі.

Проф. Манінґ є тої думки, що студії української літератури є найкращим способом пізнання справжніх аспірацій українського народу. І це підкреслює він на самому вступі, в перших словах передмови. Каже, що пізнавати український нарід, це значить пізнавати вимковий випадок з нацією, що має понад 40 міліонів, а не змогла на протязі останніх століть керувати своєю судьбою і була заставлена переносити найбільші упокорення, а проте таки держалась бодро, і як тільки появлялась якась надія на успіх, зараз підімалась.

Усе це, пише проф. Манінґ, відбилось в українській літературі, в творчости духових провідників українського народу. І так є, що як ми маємо до діла з такими духовими провідниками, пише проф. Манінґ, як Шевченко чи Франко, то ми входимо в контакт „з справжніми духовими та інтелектуальними провідниками, що мали справжню віру в демократію, та що говорять не тільки до свого народу і віку, але до цілого світа".

Це так сказано на вступі книжки. А тепер загляньмо до кінця, до останнього уступу цеї книжки, в якому автор торкається подій по 1918 році, коли то відродилась на короткий час справжня самостійна українська держава з справжньою народньою владою. Трагічні моменти, що їх переживав і переживає від того часу український нарід, теж відбились трагічно й на літературі, пише проф. Манінґ. Але, пише він далі, українська література знов оживе, як тільки у цій війні, по нашій перемозі, „затриюмфує людський дух над реґіментацією". Як тільки так станеться, то, пише проф. Манінґ, „українська література піде дальшим ходом, рамя об рамя з іншими великими літературами світа".

А кінчиться ця книжка про українську літературу закінченням, що в тій літературі:

„Є простий і невикривлений шлях служби демократичним ідеалам людскости і народнім масам від Котляревського через Шевченка, Франка і Лесю Українку аж до теперішніх часів. Це шлях, яким український нарід може заслужено гордитись, а ми можемо бути певні, що ідеали цього народу, за які цей народ так боровся, не згинуть, а будуть здійснені в новім і кращім світі, що наступить по війні, та що українська література і культура відграватимуть визначну ролю в розвою наступних поколінь".

До цього ще хіба додамо такі слова канадійського професора Вотсона Кірконела, що написав коротку передмову до цеї книжки:

„Не зважаючи на всі політичні міркування, культурна динаміка такої великої ґрупи словян (проф. Кірконел подає, що майже 50 міліонів людей в східній Европі вживає української мови! — Ред. Св.) не може бути вічно поминена науковцем чи звичайним читачем. Професор Кларенс А. Манінґ з Колюмбійського Університету зробив прислугу міжнародній літературі, коли зробив доступною в анґлійській мові коротку, але звязку історію української літератури. Це виконав він начасі й відважно!"

Усе це, що ми коротенько навели для характеристики отсеї праці проф. Манінґа, є виказане характеристикою творів тих українських письменників і письменниць, яких творчість він обговорює. Є ними: Григорій Сковорода, Іван Котляревський, Григорій Квітка-Основяненко, Тарас Шевченко, Панталеймон Куліш, Марко Вовчок, Іван Левицький-Нечуй, Іван Франко, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник, Олесь. Про кожного (кожну) з тих письменників є окрема стаття. А про таких письменників як Павло Тичина, Микола Хвильовий та інші, згадано коротко в останнім уступі.

Ми певні, що як наш загал ту книжку побачить і прочитає, що в ній є, то буде дуже вдячний проф. Манінґови за його тяжку працю (а вона тривала довгі роки), яку він собі завдав, щоб могти пізнати українську літературу з першого джерела і читати українські твори в оригіналі, та ще й перекладати вірші Шевченка, Лесі Українки і т. п. Проф. Манінґ не тільки пізнав українську літературу, але глибоко відчув її духа, пересякнутою саме тими демократичними ідеями, які є в кости і крови справжнього американця. Може саме й тому ось ті українські письменники, про яких ще світ так мало знає, так припали йому до серця! Може й тому завдав він собі стільки труду, щоб добре пізнати літературу, так ще мало в світі знану, а з такими вселюдськими цінностями!

Тепер черга на нас, на кожного і на кожну з нас! Ось ту „ювилейну памятку У. Н. Союзу" не видано ради слави і пихи, а ради служби високій і благородній та культурній справі; **поширенню серед американського громадянства відомостей про старий, культурний, свободолюбний, демократичний український нарід.** Отже віднесімся до цього діла теж в культурний спосіб. Подбаймо, щоб воно чимскорше знайшлося в наших власних руках. Отже в першу чергу самі набудьмо книжку для себе і своїх дітей. А теж подбаймо, щоб вона дійшла якнайскорше до найбільшого числа наших американських співгромадян через бібліотеки, чи таки дарунки певним визначним особам чи інституціям.

Микола Чубатий.

ЗАГОВОРИЛИ ДО НАС ПИСЬМЕННИКИ ОБСМАЛЕНОЇ УКРАЇНИ

I.

Заговорили до нас аж три письменники зі Совєтської України, зі зруйнованої та обсмаленої української землі. Заговорили до нас українців за морем прекрасними словами, за якими, на жаль, скриті не їх думки, але думки повелителя „з Кремлінської огорожі", як пише Максим Рильський. Дотого заговорили до нас через нюйорський орґан комуністів, що є трибуною московського панування над Україною. Вже сам отсей шлях, обраний ними, не заведе їх до сердець американських українців. Та проте це говорять українські люди, брати; і хоч помилково говорять, то може й в добрій вірі; тому годі збути їх мовчанкою.

Говорить Петро Панч Панченко.

Петро Панч, відомий прозаїк, один із тих, що зацілів по кривавій купелі улаштованій українським культурникам по 1930 році. Не став він під стєнкою як його товариші пера, Влизько, Фальківський та інші, не поповнив самогубства як Микола Хвильовий; і не пішов на заслання як сотки вчених Всеукраїнської Академії Наук. Зацілів, бо видно зігнувся; як та лоза, куди вітер погне.

Прекрасними словами пише Панч, член Всесловянського Комітету в Москві, відомої установи для поширення московського імперіялізму на захід. Пише про дикунське знищення України націстами; татарське знищення бліднє перед теперішним. Прохає американських українців помогти докінчити боротьбу з націстичним наїзником.

Нікого тут більше не болить знищення України як нас, національно відчуваючих американських українців, бо Україна є для нас рідна мати, а не частина якоїсь посесії Інтернаціоналу. Цеж країна наших дідів та прадідів, начинена „вольним трупом, окраденим трупом". Ці трупи спочили в цій обсмаленій нині українській землі і боротьбі проти всіх чужинців — поляків, москалів, татар турків, а тепер і німців. Спочили також в боротьбі проти того панування, за яким саме Ви Земляче, Петре Панч, заступаєтеся.

Чомуж одначе Ви Земляче не ґоворите щиро? Ви пишете що під совєтським пануванням „Український нарід жив вільно і щасливо". Так проти вас на суді історії стануть свідчити в першу черґу ваші товариші пера, що вже нині там на праведі. І міліони українських селян та робітників, замучених на Соловках, при копанні каналу Сталіна та на Сибіру. Проти вас свідчать ще нині свіжі жертви, тисячі засланців західних українців по широких просторах Азії.

Ви пишете, Земляче, що „в огні завзятої боротьби народилась Українська Радянська Соціялістична Република", а не пишете в якій боротьбі й проти кого? Вам жеж добре відомо, що совєтсько-московське панування прийшло в Україну по сотках тисяч трупів найкращих синів соборної України, 22. січня 1919 року зединеної й тоді вільної України!

Та не зважаючи на те все, коли іде про те, щоб прогнати націстичних наїзників з України, то американські українці щиро давали поміч, дають, і даватимуть. Американсько-українські діти воюють у вільній армії землі Вашингтона, американсько-українські робітники зі завзяттям працюють в індустрії, що виробляє знаряддя до прогнання з України націстичного наїзника і купують воєнні бонди не за страх, а за сумління. А роблять це все не тільки як вільні горожани Америки, але теж з українського сентименту, принесеного з України та скритого на дні серця.

Кличе до нас Микола Бажан.

Мабуть небагатьом із нас, американських українців, відомі імена хочби кількох членів Ради Народних Комісарів УРСР. Невідомі вони не з нашої неуваги, а прямо тому, що Рада Народних Комісарів, себто міністрів України, не має прямо ніякого значіння. Там є тільки один головний комісар, заступник тов. Сталіна на українське ґубернаторство, москаль Микита Хрущев. Його знає цілий світ і ми про нього знаємо. Доперва тоді, як начальство каже заговорити до хахлів комусь із малоросіян, тоді довідуємося, які ще є члени Ради Комісарів. Так поволі ми довідалися, що в українськім кабінеті комісарів сидить аж трьох писателів: двох поетів, Павло Тичина та Микола Бажан і драматург Александер Корнійчук.

Заговорив до нас українців за морем поет Микола Бажан і при цій спосібности довідалися ми, що Микола Бажан є теж членом Ради Народних Комісарів, ба навіть заступником голови Ради Народних Комісарів, себто головного комісаря Хрущева. Влада його одначе так, як кожного заступника голови в наших українсько-американських товариствах; себто, коли голова при добрім здоровлю, то ніяка.

Микола Бажан закликає американських українців дати поміч прогнати до решти націстичного ворога та помогти відбудувати Україну. Говорить гарними словами до нас американських українців і ми напевно як губка воду втягалиб кожне його слово, колиб воно було щире, а не диктоване мабуть таки самим Микитою Хрущевом.

Ви, Дорогий Земляче, Комісарю, пишете, що **„Україна є вільна та незалежна".** Бог би з Вас говорив, щоб це якнайскорше сталося. Але свобода та незалежність це у вашім заклику слова нещирі та неправдиві. Цілий світ і Ви самі Дорогий Земляче Комісарю знаєте, що це неправда, що Україна є нині вільною й незалежною. Найкращий до-

(Продовження на ст. 3-тій)

ОЛЕКСА РЕМЕЗ

ЧАЙКА

(Оповідання)

2)

Як нам наскучило балакати, ми уряджували співний концерт. Я мав добрий слух, але — жадного голосу. Дрозд не мав ані крихітки слуху, зате посідав такий страшенний бас, що від його ґуку брязчали шиби в вікнах. Нераз підчас нашого концерту збиралась під нашим вікном ціла гурма народу, чуючи якесь страшне ревіння, подібне до голосу хижої звірини, а зпозатого ревіння мою жалібну фістулку, подібну до передсмертного мекання кози... Було цілком подібно, гейби якась звірюка пірвала якесь слабеньке сотворіння й ревла в скаженім захваті хижої утіхи, а нещаслива жертва молила про пощаду...

І от ми жили собі в двох. Так ми проводили час, не журячись сьогоднішнім, не дбаючи про завтрішнє, аж поки не скоїлася одна подія, що цілком змінила уклад і спосіб нашого життя. Та подія війшла в наше безжурне, порожне життя тихо й непомітно, як входить ясний ранок до темної кімнати, заповнила його змістом, осяяла ласкою щастя і раптом вирвала нам все те, як пес, що вириває з рук жебрака-каліки шматок хліба...

Якось в зимі, саме перед Різдвом, викинув нас господар з мешкання, за чиншову залеглість. Ми розбіглись по різних кінцях міста шукати хату, на перед умовившись здибатися в тім а тім місци, в означенім часі. Я вибігав майже половину міста і не знайшов нічого відповідного. Правда, були гарні кімнати до винайму, навіть з паркетною підлогою, з мягкими меблями і т. д., але ціна за них була така, що колиб ми замешкали в котрімсь із тих покоїв, то мусілиб відмовити собі в приємности снідати, обідати і вечеряти. Прийшовши в означенім часі на умовлене місце, невеличкий шиночок в ринку, — я вже застав там Дрозда. Йому пощастило: найшов дешеве і вигідне мешкання, хоч трохи і далеко, майже на кінци міста, та в ті часи, коли наші ноги могли посперечатися бистротою з ногами оленя, це не представляло для нас жадної невигоди.

Того самого дня ми перебралися на нове мешкання. Наймлена нами кімната містилася в малім крилі, притуленім до великої камениці, і мала двоє дверей: одні до сінців — виходові, другі внутрішні, що лучили нашу кімнату з другими кімнатами крила, — ті двері були замкнені; за ними хтось мешкав. Отакувавшись в новій хаті, напаливши до червона грубу, ми полягали на ліжку, чуючи певне завдоволення, подібне до завдоволення людей, що по короткій але неприємній плавбі почули під собою знов твердий ґрунт. За цілий місяць гроші були заплачені згори і до кінця місяця нам не грозила жадна небезпека шукати нове мешкання. Лежачи так на ліжках, ми студіювали нашу хату і ділились взаємно враженнями. Все було як найліпше: кімната — висока, ясна, весела; погляд наш спинився на дверях, ведучих в глибину крила.

— Чи там хтось мешкає? — запитав я Дрозда, показуючи очима на двері.

— Мусить хтось мешкати, відповів по деякій надумі Дрозд, — бо висять фіранки на вікнах.

— Цікаво... хто там біг би бути? — подумав я.

Видко та сама думка прийшла і Дроздови, бо він встав з ліжка, підійшов до дверей і притулив око до дірки від ключа в замку. По хвильці відступив на кілька кроків від дверей і, мов відповідаючи на мій німий запит, промовив зтиха:

— Нічого не видко; дірка забита.

Прошторхни олівцем — порадив я також зтиха, охоплений якоюсь таємничою цікавістю, скочив з ліжка і підійшов до дверей.

— Нічого не видно; — шепотів Дрозд, маніпулюючи в дірі олівцем, — там, до дідька, чимось заслонено, певно килим висить; а ну, подивися ти.

Я нагнувся до діри і, взявши від Дрозда олівець, почав досліджувати діру. По той бік дверей висіло щось податливе, але тверде, бо олівець не міг його пробити; очевидно там висів килим. Штурхнув олівцем міцніше, і в тій хвили відскочив від дверей, бо за дверми почувся якийсь гамір, гейби щось відірвалось і впало на підлогу. Кілька хвилин стояли ми обидва мовчки, насторожувши уха, але там знову стало тихо, і ми заспокоїлись і відійшли від дверей невдоволені і ще більше розцікавлені. Ми почали пильно оглядати цілі двері, шукаючи хоч малесенької щілинки, але такої не було. Раптом по Дроздовім обличчю перебігла якась думка. Він вхопив стіл, поставив його біля дверей і, вилізши на стіл, притулив чоло в тім місци дверей, де їх горішний кінець приперає до одвірка. За хвильку Дрозд, не зміняючи позиції, зробив мені рукою знак, аби я також ліз на стіл. Одним скоком, якому позаздрив би цирковий ґімнаст, я опинився на столі і голова моя найшлася побіч голови Дрозда. Тут, вгорі, обидві половинки дверей трошки розходилися і не приставали щільно до одвірка; межи одвірком і дверима була досить широка щілина і очі мої зараз в ню впірнули. Було видко протилеглу стіну, під нею ліжко, над ліжком килим, біля ліжка нічний столик, а на нім низька лямпа з гарним абажуром. В тій самій стіні, при якій стояло ліжко, були менші двері, що провадили десь далі.

Оглянувши те все, ми знов полягали на ліжках і почали міркувати на здогад, хтоб там такий міг мешкати. Обидва ми згоджувалися на тім, що той, хто там мешкає, мусить займати становище незмірно вище від нашого: бо прецінь такий килим над ліжком, нічний столик, лямпа з абажуром, — це... але нас більше цікавило питання: мужчина чи женщина?

(Дальше буде).

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Підтримаймо Аліянтську інвазію Бондами Пятої Воєнної Позички!

Наша держава ввійшла в рішальну фазу боротьби з Гітлером і націзмом. У тій кріавій борні, якої вислід заважить на судьбі Европи, а то й світа, знаходяться геройські наші сини, брати, чи батьки. Є там теж і наші дочки, сестри, чи жінки, що несуть поміч раненим і струдженим. Усі вони є в боротьбі, яка є дуже тяжка і завзята та повна жертв, геройств і посвяти.

Це так на бойовому фронті. Там в Европі, чи на Пацифіку.

А як у нас, на домашньому фронті? Чи ми моглиб стояти на цьому спокійному фронті позаду тих наших найдорожчих, що віддають своє життя, щоби забезпечити світови кращу будуччину?

Кожний і кожна відповість, що — ні. А як так, то саме тепер є добра нагода дати на це ще одну відповідь не словом, а ділом. Пята Воєнна Позичка, що отсе зачалась, дає кожному і кожній з нас нагоду засвідчити ще раз закупом додаткового воєнного бонду наші патріотичні почування супроти нашого краю і нашу любов до наших найдорожчих, що є в збройних американських силах.

Ми віримо, що так і зробимо. Віримо, що американські українці та українки сповнять і тим разом свій громадський і патріотичний обовязок радо, щиро й негайно. А ця віра наша є оперта на досвіді з минулого. От хочби на тому, як наше громадянство поперло попередну Воєнну Державну Позичку.

Як відомо, заходами Українського Конґресового Комітету поведено спеціяльну Кампанію, що мала розпродати воєнних бондів Четвертої Позички на пять міліонів долярів. Ту Кампанію закінчили ми з повним успіхом, бо розпродали бондів на більшу суму, як самі собі призначили. І тим доконали гарного діла, яке залишить по собі слід ще й тим, що за одержані в той спосіб гроші будуть збудовані два „КОРАБЛІ СВОБОДИ", щоноситимуть українські прізвища, а це „СОТЕР ОРТИНСЬКИЙ" та „АГАПІЙ ГОНЧАРЕНКО", та служитимуть тепер доставою запотребовань нашим збройним силам, а в мирних часах довозитимуть харчі вминищеним війною і голодуючим краям в Европі.

Маючи на увазі успіх з Четвертою Позичкою, Український Конґресовий Комітет рішив на своїх нарадах в Ню Йорку, з дня 9. червня б. р., щоб Українсько-Американський Комітет Продажу Воєнних Бондів, що вів попередну акцію, продовжав по змогам дальші кампанії продажу та реєстрації воєнних бондів так довго, як цього вимагатимуть воєнні обставини.

Далі рішено віднестись до громадянства, як до громад, так і до організацій та їх членства, щоб вони поперли з усієї сили теж і теперішню Пяту Воєнну Позичку і працювали при продажі бондів в тісному порозумінню з місцевими комітетами Державної Скарбниці, та щоб про загальну суму проданих бондів повідомляли обовязково:

Ukrainian American War Bond Committee
847 N. Franklin Street Philadelphia 23. Pa.

Теж повідомляється, що дотеперішні наші агенції продажу воєнних бондів будуть далі продовжати свою працю, себто продавати державні бонди. Зокрема офіс Українського Будівельно-Позичкового Товариства в Філядельфії, що є такою державною агенцією, буде продовжати акцію під повище поданою адресою.

Поміч, якої наша держава від нас вимагає, не є ніякою жертвою з нашого боку, а тільки певною фінансовою інвестицією. І це є ще один дуже важний аргумент, чому треба нам закупити негайно додатковий воєнний бонд. Тому не зволікаймо, а купім той бонд зараз, таки нині. На те жде наша Державна Скарбниця, того надіється від нас наш Уряд, з таким предложенням звернувся до нас наш Президент.

Ми не можемо їх завести в надіях! І не заведемо.

Український Конґресовий Комітет в Америці.

(Продовження зо сторони 2.)

...про Вас перший раз чуємо ми в новій ролі заступника Ради Комісарів УРСР, а Вашим босом є таки правдивий москвич. Чи ви чули коли на світі про таку державу, щоб чужинець а не син землі був премієром держави? Чи бувало коли таке, щоб в Норвеґії премієром був француз, а у Франції німець. Про яку це незалежність Ви, Земляче, говорите? В іншій ситуації за таке ви найшлисяб нині там, де Ваші товариші пера зперед десятки літ, але нині Вашому босови та босови Вашого боса треба так говорити, щоб заманити ще й Західну Україну в таку саму „незалежність" тай Вам позволили кинути таке грішне слово як українська незалежність.

Подібно як Петро Панч покликувався на Шевченка та на Хмельницького, як на пробоєвиків волі України, Ви ще додаєте імена Богуна та Залізняка. Ви, Дорогий Земляче, сягаєте у нашу славну історію та мабуть переконані, що американські українці не знають історії рідного народу. Не за таку то незалежність та волю, як ви думаєте, стояли Шевченко, Хмельницький, Богун та Залізняк. І саме за це, що вони стояли за справжню незалежність України, Шевченко марно 10 літ коротав на засланню з ласки Москви, бо не хотів над Україною панування Московщини уособленої Петром І., „цим Первим", що розпинав нашу Україну. Відомож Петро І. це нині герой Радянського Союза. Деж та воля та незалежність України?

Б. Хмельницький, правда з конечности, зробив з Московщиною умову, але в останнім році свого життя горячково працював, щоб позбутися того небажаного союзника-протектора. А вже коли йде про полк. Івана Богуна, то кожному відомо, що він найенергічніше протестував навіть проти тимчасового кроку Хмельницького, проти піддання України під опіку Московщини. Богун був правдивим українським незалежником, найкращого взору. Тай нещасний Залізняк по безнадійній боротьбі проти польських панів дістався на Сибір з московської ласки, що прийшла в поміч польським панам, але не тим типу нашого американського Матушевського, тільки тим типу кс. Орлеманського. Тож Ви, Дорогий Земляче, не викликуйте з гробів тих, що різко проти Вас промовляти стануть. Та Вас стануть обвинувачувати як Шевченко тих московфілів, українських гетьманів, що в його розумінню стали в історії України „грязю Москви".

(Докінчення буде).

Перевіз ранених літаками

Чи ранений вояк видужає, а видужавши, чи буде калікою, чи ні, залежить у великій мірі від того, як швидко після поранення найдеться у шпиталі, де є належна лікарська опіка та модерне медичне приладдя. Іншими словами, життя й ступінь видужання пораненого залежить від швидкости, з якою його перевезуть з побоєвища у постійний, належно вивінуваний шпиталь.

В теперішній війні це питання розвязується при помочі летунського транспорту. На протязі 1943-го року перевезено літаками 173.527 ранених, потовчених і хворих вояків з прифронтової полоси до запілля. Це запілля находилось деколи сотню-дві миль за фронтом. Часто ним була Америка, віддалена кілька тисяч миль від побоєвища.

Яка різниця між повітряним а іншим транспортом, показує такий приклад. В Тунісі найближчий військовий шпиталь находився 230 миль за фронтом. До нього можна було дістатись залізницею за 20 до 22 години, автомобілевим амбулянсом за 12 до 15 годин, а літаком за годину. У припадках важкого поранення тих кільканацять годин різниці були безсумнівно рішаючим між швидким і затяжним видужанням, повним здоровлям і каліцтвом, а то й між життям і смертю.

Вже на самому початку війни тут то там вживано „повітряних амбулянсів" себто спеціяльно влаштованих літаків з ношами і медичною обслугою. Та таких літаків було мало, вони поміщували тільки кілька хворих і в одну сторону, до фронту, вони летіли порожні. Тому після кількох тижнів війни почали, зразу принагідно а далі пляново, вживати транспортових аеропльянів всякого сорта для швидкого перевозу ранених. Такі транспортовці підвозили на фронт амуніцію, харчі, військо та воєнне знаряддя, а спід фронту забирали ранених.

Першу масову евакуацію ранених літаками переведено літом в 1942 році на Новій Ґвінеї підчас офензиви проти японців. Тоді то перевезено сотні ранених, потовчених і хворих літаками понад високі на 9,000 стіп гори Овен Стенлі до Австралії. На Ґвадалканалі транспортові літаки, що в ночі підворили підкріплення, газоліну, харчі і амуніцію на летунський майдан Гендерсона, забирали вертаючи ранених і хворих до головної бази на островах Нової Каледонії.

На підставі досвіду з тих, так сказатиб „принагідних" перевозів команда повітряних сил Злучених Держав увела уліпшення, які дозволяють перемінювати швидко транспортовці у шпитальні літаки. Також переведено вишкіл летунського персоналу так, що тепер Американська Повітряна Фльота розпоряджає спеціяльно вивченими лікарями, доглядачками і лабораторійними робітниками, що вміють опікуватись раненими при заладовуванні їх на літаки, підчас преелету і при перевозі у шпиталі.

Близько сто тисяч людей служить тепер у Повітряному Медичному корпусі. З того біля 75.000 це рядовики й підстаршини, а поверх 20,000 мають старшинський ступінь. В тому числі находиться 8 тисяч лікарів, з того половина лікарів-летунів. Частина цієї медичної обслуги приділена до летунських баз, при яких є тепер 230 шпиталів з 64,000 ліжок. Частина виконує службу на літаках, приймаючи ранених на побоєвищах та опікуючись ними підчас перелетів.

При Летунському Медичному Корпусі служить 1,000 жінок, членкинь Жіночого Армійського Корпусу. Та їх моглo би бути й 25,000, якщо найшлось би таке число, тому, що вояки виконують тепер багато такої служби, на якій їх моглиб цілком добре заступити жінки.

Загальна Рада — ФЛІС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Пост ветеранів українського роду.

Щоб заздалегідь підготовити нашу громаду для орґанізації українського роду ветеранів американської армії, зібралися на поклик місцевого пароха о. Володимира Лотовича родичі вояків, що тепер служать при війську, на зібрання в неділю 21. травня б. р. На нараду прибули батьки і матері до ґалі церкви св. Петра й Павла.

За звідомленням о. Лотовича виявилося, що на 25,000 вояків американського роду з української греко-католицької дієцезії в Злучених Державах, сама українсько - католицька парафія в Джерзі Сити дала понад 500 хлопців до американської армії. Це така сила, що в майбутньому може творити підставу існування громади, тому зовсім доцільно вже тепер подбати, щоб цих молодців ціпко зорґанізувати. Але як? — оце питання.

І пояснив о. Лотович: Колиб ми мали цих вояків-ветеранів тут, то вони самі виявилиб свою волю. А так, то їхні батьки і матері можуть це зробити в імени синів. А рада така: На взірцях статуту Католицьких Воєнних Ветеранів, яка то орґанізація є складовою частиною загальної краєвої орґанізації Воєнних Ветеранів Америки, заснувати в Джерзі Сити пост українців, греко-католиків, ветеранів теперішної війни, а до посту можуть належати і ветерани першої світової війни. Такий пост, може мати всі бенефіти, що їх піддержує орґанізація Католицьких Воєнних Ветеранів, а ці бенефіти дуже поважні, бо обіймають поміч для хворих ветеранів та калік; правничу поміч для ветеранів та їх родин в їхніх претенсіях до пенсій та інших грошевих виплат для них самих і їх родині; потім іде допомога в загальних вищих цілях для осягнення американських ідеалів і т. п. Отже, з огляду на ці далекосяглі цілі варт орґанізувати окремі українські греко-католицькі ветеранські пости, і вистаратися для них чартер Католицьких Воєнних Ветеранів.

Приявні зрозуміли важну ціль такої орґанізації і рішили заложити український пост греко-католицьких американських ветеранів ім. св. Петра й Павла. В імени синів, що служать при армії, підписали декляраціі приступлення до такої орґанізації ветеранів приявні батьки або матері, які зложили вписового по $6, з чого піде по $1.25 до головної кватири Католицьких Воєнних Ветеранів, а решта остається при новозаложенім пості. На чартер посту виасигнувано змісця $20 до головної кватири Католицьких Воєнних Ветеранів, а після цих основних орґанізаційних формальностей приступлено до вибору першого уряду. На підставі статуту до зорґанізування посту потрібно найменше 15 ветеранів. Коли є менше число, то їх можуть заступити батьки або матері і аж до часу їх повороту можуть підписати аплікації вступу за синів і аплікації за чартер, а зпоміж приявних вибрати принаймні 3 урядників посту.

На осънувательськім зібранню нашого посту вибрано такий перший уряд: Вилйем Цап, командант; Марсел Вагнер, адютант-секретар; Іван Фурка, скарбник. Без вибору входить до уряду місцевий парох як капелян посту, а ним є о. Володимир Лотович. На підставі статуту вкладки до посту виносять найменше по $2 річно, а можуть теж бути підвищені й до $6, залежно від потреб і спромоги платности.

Треба надіятися, що цей початок найде добрих наслідувачів, бо й так уже появлялися заклики до орґанізації наших ветеранів це заки покінчиться війна. Ліпше бути готовим на всяку потребу, ніж стягати свої сили, аж тоді, коли вже потреба зайде.

Володимир Вагнер, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Б., Філядельфія, Па. — В Українській Енциклопедії подано 1849 рік як рік народження. Всьо інше тяжко нам провірити, бо Ви і так мали в руках усі ті джерела які нам доступні. Інших не маємо.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. червня, 2. годині пополудні, в ґалі парохіяльній, 803 Фронт ул. Обовязково всі члени повинні прийти на ці збори, бо буде звіт за 6 місяців. Довгуючі члени, коли не заплатять до 25., будуть суспендовані. — За уряд: П. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтед Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні" робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО ВОЄННИХ РОБІТНИКІВ
ДО ФАБРИКОВАННЯ СТАЛЕВИХ ПЛИТ
РОБІТНИКІВ — SHEET METAL LAYOUT
ЦІЛИЙ ЧАС, АБО КІЛЬКА ГОДИН
Вправлених, або невправлених
ДОБРА ПЛАТНЯ
Постійна праця — Досить овертайм
Знаменитї робітничі умовини
Потрібно Посвідки Звільнення
Голоситься:
I. O. KOVEN BRO., Inc.
Paterson Plank Rd. & Franklin St.
JERSY CITY
або
DOVER BOILER & PLATE FABRICATORS
Dover, N. J.

МУЖЧИН
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Дістануть харч і уніформи
Цілий час або частину
ПОМИВАЧІ
ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ
ПОРТЕРИ на день і ніч
Мусять говорити по англійськи
Бонуси — платні вакації
Постійна позиція
Робітники в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
ГОЛОСІТЬСЯ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
АБО ГОЛОСІТЬСЯ 5—8 ГОД. ВЕЧІР
1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

МУЖЧИН—4
„LUGGERS"
до роботи у фабриці пакування мясива
СТАЛА ПРАЦЯ; ДОБРА ПЛАТНЯ
WMC правила
ARMOUR & COMPANY
197 High St., Newark, N. J.

ДОМАШНОГО РОБІТНИКА
Window Cleaner — Housemen
Добра плата
Бачте Miss Hurst
Hotel Gramercy Park
Lexington Ave & 21st St., N. Y. C.

ШОФЕРІВ
і
ПОМІЧНИКІВ
Голоситись
1600 PARK AVE.
HOBOKEN, N. J.

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ
Голоситись
SENGER COAL & ICE CO.
4512 NEW YORK AVE.
UNION CITY, N. J.

Портера—Зручного
В пральні; денна робота
Бачте Mrs. Stack
Jamaica Hospital
Van Wyck Blvd., & 98th Ave.
Jamaica, L. I.

Пресера машиною, спідниці і „slacks"
Gloria Sportswear,
335 W. 35th St., N. Y. C.

ДІШВОШЕРА
$30 ТИЖНЕВО
6 днів
BRIGHTON CAFETERIA
2038 Jerome Ave., Bronx, N. Y.

ПОРТЕРІВ
$33.73 тижнево
Години 6. ввечір до 2. рано. Неділі вільні. Голосіться в 6. вечір до: Room 503, 350 Fifth Ave., N. Y. City.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Досвід непотрібний
як
ПОРТЕРІВ
і
РОБІТНИКІВ
ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА
Робітники з важної воєнної роботи мусять мати доказ звільнення.
FEDERAL
TELEPHONE & RADIO CORP.
591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

МУЖЧИН
Сущна воєнна індустрія
Добрі робітничі умовини
Ті, що тепер працюють у воєнній роботі хай не голосяться
JOS. T. RYERSON & SON, Inc.
203 West Side Ave., Jersey City
West Side Montgomery Bus
passes the door

ПРАСОВАЧІВ РОДИННОГО БІЛЯ
Досвідчених, постійно, добра платня.
Anderson Laundry
956 Madison Ave. (75th St.) N. Y. C.

АВТОМОБІЛЕВИХ МАЛЯРІВ
Голоситься
Dan Zeman
5637 Hudson Blvd., N. Bergen, N. J.
Tel.: Union 3-4476

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ДІВЧАТ ДО ЛЯДИ
$28 ТИЖНЕВО.
6 днів
BRIGHTON CAFETERIA
2038 Jerome Ave., Bronx, N. Y.

ОПЕРЕЙТОРОК і таких, що вчилисьби на flatlock і Merrow машинах, для жіночого і дитячого rayon and cotton спідного біля. Добра платня; чиста фабрика. **Arlyn Undergarment Co.,** 596 Broadway, N. Y. City.

Оперейторок — і до науки.
$22 тижнево — аванс
Платні вакації — **Mode Sportswear**
14 Worster St., Canal 6-1236

ЖЕНЩИН
ЧИСТИТИ ОФІСИ
Добра платня; неділі вільні; год. від 6. веч. до 1. рано. Зголошуйтесь Кімната 503, 350 Fifth Ave., N. Y. City. в 6 P. M.

ЖІНОК—ДІВЧАТ
РОБИТИ В КАФЕТЕРІЇ
ДОСВІД НЕ ПОТРІБНИЙ
В U. S. NAVAL BASE
E. 33rd ST., BAYONNE, N. J.
при
CANTEEN FOOD SERVICE
ЦІЛИЙ ДЕНЬ АБО КІЛЬКА ГОДИН
Сущні робітн. потр. посвідки звільн. Принесіть це оголошення із собою і метр. уродж., або горож. папери.

ДІВЧАТ І ЖІНОК
Досвіду не вимагаємо
ПОТРІБНО ДЛЯ
ЛЕГКОЇ ПРАЦІ СКЛАДАННЯ
Повна платня в часі вишколу
По скінченню вишколу гарантуємо найменше 15% бонусу від продукції
Додаткового 10% бонусу за роботу в 2-гій і 3-тій шифті
Голос.: EMPLOYMENT DEPT.
WESTERN ELECTRIC CO.
Room 400, 4th floor
403 Hudson St., N. Y. C.
Від понед. до суботи 8:30 до 4:30
Сущним робітникам потрібна посвідка звільнення

ЧЕМБЕРМЕЙДС
БЕТМЕЙДС — КЛІНЕРС
Добра платня
Бачте Miss Hurst
HOTEL GRAMERCY PARK
Lexington Ave & 21st St., N. Y. C.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖІНКИ
КІЛЬКА-ГОДИННА ПРАЦЯ
РОБІТНИЦІ В ЦЕНТРІ
РОБІТНИЦІ В КУХНІ
11 рано до 3 попол.
5 попол. до 9 ввечер
5 днів
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

КУХАРОК
Жінок заінтересованих в куховарстві
З домашним або реставраційним досвідом
Добра платня—скора підвишка
Гарний вишкіл в добрій роботі
Треба знати читати і писати по англійськи
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ДІВЧАТА Й ЖІНКИ
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Цілий час або частину
ПЕКАРІ
РОБІТНИКИ В ЦЕНТРІ
В РОБОТІ ПРИ САЛАТАХ
ПРИ СЕНДВИЧАХ
ПРИ ПАРОВІМ СТОЛІ
ПОМИВАЧКИ
КУХАРКИ
ДЛЯ ПРИЛАДЖЕННЯ ДЕСЕРУ
ДЛЯ РОБОТИ В ПРАЛЬНІ
Мусять говорити по англійськи
Дістануть харч і уніформи
Бонус — Платні вакації
Постійна робота
Нагода для авансу
Робітниці в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
Або голоситись 5—8 вечером
1381 Broadway (Nr 38th St), N. Y.

КРАВЧИНЬ
ВИКІНЧУВАЧОК
Досвідчених
Потрібно сейчас
ДОБРА ПЛАТНЯ
Пожадані робітничі умовини
MILDRED O'QUINN
37 W. 57th St., N. Y. C.

ДОСВІДЧЕНИХ ОПЕРЕЙТОРОК
на Singer Sewing Машинах
AVIATRIX CO.
168 W. 23 St., N. Y. C.

ЖІНОК
ФАРМЕРСЬКИХ РОБІТНИЦЬ
40—50 цт. на год. на початок
BROCKMAN BROS
Cedar Lane & 84th St.
Ozone Park, L. I.
Наполудне від Sunrise Highway
Michigan 2-0457 після 6. години

АМЕРИКАНЦІ БЮТЬ СИЛЬНО ПО ОСТРОВАХ МАРІЯНАС

ПЕРЛ ГАРБОР. — Сильні повітряні сили американської фльоти вже другий день бють по островах Маріянас на центральному Пацифіку. Ці острови вороги поважно укріпили.

Не забувають теж бомбовики інших ворожих позицій по Пацифіку, передусім Труку, котрий бомбардують літаки з двох баз.

СТАСЕН НЕ ХОЧЕ БУТИ КАНДИДАТОМ НА ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Бувший губернатор Минесоти Гаролд Стасен прислав повідомлення до головної кватири републиканців, що він не прийме кандидатури на віцепрезидента з рамени Републиканської Партії, колиб йому таку кандидатуру запропонували.

BUY EXTRA WAR BONDS Today! 5th WAR LOAN

Віктор Доманицький.

ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ АГРОНОМІЇ В КІНЦІ XVIII. ТА ПОЧАТКУ XIX. СТОЛІТЬ

13)

XI. Інші культурні осередки на Україні.

З колеґіюмів, що їх заснували вихованці Києво-Могилянської Академії в межах України нам відомі такі: Винницький, (1635), Кременецький, (1635), Чернигівський, (1700), Харківський, (1722—1726).

З початку XIX. ст. р. 1813. в Харківській Учбовій окрузі було вже 163 школи, з них гімназії в Харкові, Чернигові, Новгород-Сіверському, Полтаві, Курському, Вороніжі, Орлі, Одесі, Херсоні, Катеринославі, Сімферополі та Новочеркаському. З цих осередків особливо розвинулись студії сільсько-господарських наук в м. Одесі.

Крім цих загально-освітних шкіл з викладами сільсько-господарських наук російський уряд пробував творити і спеціяльні сільсько-господарські школи, які одначе в першій половині XIX. століття успіху не мали. Так наприклад, були створені школи виноробства в Криму, Кізлярі та Аккермані (1805—1812). З них в Криму при Микитському Саді потім створилася висока винoробська школа. Також садівничі школи були відчинені р. 1817 в Катеринославі і року 1822 в Пензі та в Полтаві. Головне Училище садівництва р. 1842 — в Одесі, а р. 1859 було перенесене в м. Умань до „Софієвки". Середні хліборобські школи були відчинені в Москві р. 1822 і в Петербурзі р. 1824.

XII. Дальший розвиток сільсько-господарської науки та агрономії на Сході Европи в XIX та XX. століттях.

Рівнобіжно з тільки що описаними осередками сільсько-господарської науки на початку XIX. століття розвивались також інші осередки. Головним з цих осередків була Альткустгофська школа професора Шмальца при Юрівському Університеті. Абсольвенти цієї школи заснували року 1838—1840 Горі-Горецьку (Білорусь, біля Мінська) с.-г. школу, спочатку середню, а потім р. 1848 ця школа була переіменована в Горі-Горецький Сільсько-Господарський Інститут, — першу в тодішній Росії Високу С.-Г. Школу.

Після польського повстання 1863 року російський уряд, щоб покарати польський нарід і попередити можливість подібних повстань, переніс цю школу до Петербурга, де з неї утворено спочатку с.-г. інститут (1864—1880), а потім від року 1880 Лісовий Інститут.

Року 1857 Московське товариство сільського господарства подає російському урядові докладну записку про необхідність організації окремої високої с.-г. школи, а в звязку зі знесенням кріпацтва 1861 року потреба в такій школі ще більш загострюється. Тому уряд відчиняє 21. листопада 1865 року під Москвою в старому маєтку Розумовських (українського гетьмана Кирила Розумовськгоо, а потім його сина) Петровську Хліборобську та лісову Академію, що стала потім одною з найліпших високих с.-г. шкіл в цілому світі. Місце це було вибрано під Академію тому, що ще року 1798 граф Розумовський засалив тут чудесний ботанічний садок, організація якого йшла під доглядом спочатку професора Стефана, а потім Ф. Фішера. При цьому садку заснувалось перше ботанічне товариство в Росії, що видавало свій щорічник. Програми й пляни навчання для цієї школи розробив колишній проф. Гори-Горецького Інституту І. О. Стебут, а викладали на ній крім І. О. Стебута абсольвенти ттоож Горецького Інституту Людоговський та Марковський.

Ще одним вогнищем с.-г. науки, що спричинилося до розвитку польської, литовської та білоруської с.-г. науки був Ново - Олександрівський („Пулави" на Білоруських землях в Польщі) Хліборобський та лісовий Інститут, який був заснований р. 1862, а року 1869 зреформований. В часі світової війни 1914—1917 частина цього інституту була перенесена до м. Хакрова на Україні і тут з неї утворено Харківський с.-г. Інститут, з другої частини цього Інституту повстала польська Головна Школа Рільництва в Варшаві; в самих Пулавах полишилася лише селика сільсько - господарська досвідна стація.

(Докінчення буде).

ГОЛЯНДСЬКІ КОЛЬОНІСТИ НА МАДЯРЩИНІ.

БЕРН, Швайцарія. (ОНА). — Прибувший до Швайцарії болгарський політичний еміґрант, що перейшов пішки майже цілу Мадярщину, говорить, що стрічав там велике число голяндських кольоністів. Ці люди, говорить він, були колись на Україні, але Червона Армія почала наступ і гнала німців на захід, то вони мусіли виїхати. Тепер кольоністи працюють в багатьох мадярських фільварках, і нарікають на свою долю. Розказували, що на Україні їм краще жилося, бо країна багата, земля родюча і клімат не такий прикрий, як в Мадярщині. А до того, там вони були господарями, а на Мадярщині форналями.

Голяндське представництво в Швайцарії каже, що голяндські кольоністи звертаються з просьбою перевести їх додому, бо кажуть, що мадяри народ мало культурний і трактує поляндців, як нищу расу.

СТАЛЬ НА ПЕРЕДВИБОРЧІ ҐУЗИКИ.

ВАШИНГТОН. — Рада Военної Продукції дозволила відступити для вжитку фабрикантів тільки сталі, кілько лише буде потрібно на виріб ґузиків з передвиборчим кличем: „Ай вант Рузвелт" — „Я хочу Рузвелта".

Nancy
By
Ernie Bushmiller

I'M TOO LITTLE TO FIGHT--- BUT I DO BUY WAR STAMPS
ERNIE BUSHMILLER

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 18. червня, в 2. годині пополудні, в галі Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Буде важна справ щодо злуки відділів 8 і 12 і роздання чеків дивіденди. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 17. червня, в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. Тому, що є багато важних справ до вирішення, приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Дмитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 18. червня, в годині 2. пополудні. Уряд просить членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають заплатити свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: Ю. Заводський, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347, відбудуться в неділю, 18. червня, в годині 2. пополудні, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти конечно на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Контр. комісія дасть звіт за 6 місяців. Також буде справа 50-літного ювилею У. Н. Союзу, що має відбутися 2. липня. Тікети на ювилей можна вже купити на зборах. — Г. Замойський, предс.; П. Старжевський, кас.; Г. Тимчій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 17. червня, в 8. годині ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 17. червня, в годині 8. ввечір, в домі 122 Ліберти ул. Просимо всіх членів прийти на час. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. — Ю. Голинський, предс.; В. Реповець, кас.; Й. Ярема, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 18. червня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі, 181-3 Фліт ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, і заплатити свої вкладки. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК.
ШКІРНІ, НЕРВОВІ Й ШЛУНКОВІ НЕДУГИ, Гемороїди й інші відходові забурення, Ниркові й Міхурові забурення, Біль у книжах, Шлункові й внутренности забурення, хронічні боляки, пухлину залез, нервове ослаблення, ревматизм і зваління жил. Лікуємо ЧОЛОВІКІВ і ЖІНОК модерними методами зі скорою пільгою. Лучі Екс, екзамінація крови і мочі, застрики, коли вказане. Всі хронічні недуги лікуємо науково.
ОПЛАТА УМІРКОВАНА. — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ $2
Dr. ZINS (28-літне заведеня)
110 EAST 16th STREET (Union Square) NEW YORK, N. Y.
Щоденно від 9. г. рано до 7. г. вечі. У неділі від 9. рано до 2. попл.

НА ПРОДАЖ
ГРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ
в добрій околиці межи словянами і українцями. Зголоситися до власника: 114-5
STEPHEN NOWACKI,
601 Lehigh Ave., Palmerton, Pa.

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ГРОМАДА в МекАДУ, ПА.
потребує **ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ,** з відповідними кваліфікаціями, провадження діточої школи і хору, платня згідно з умовою. 113,-
Просимо голоситись до:
STEPHEN POSTUPAK, Pres.,
690 W. Blaine St., McAdoo, Pa.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7:30. В неділі від 11 до 1:30.
ЖІНКА-ДОКТОР ДО ОБСЛУГИ.
X & Флюроскоп.—Екзамінація $2.00

$150.00 і вище ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низький як $150
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
— на —
ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEIrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 988. Залізна рука неживого.

TARZAN LEAPED OVER THE FLAME-THROWER. THE NAZI WHO HELD IT WAS DEAD!
Distr. by United Feature Syndicate, Inc.
NOW THE APE-MAN SHOULDERED THE WOUNDED JAD-BAL-JA, UNAWARE OF THE RIFLE AIMED AT HIM.
D'ARNOT SLEW THE ASSAILANT. TARZAN SHOUTED, "BACK! BUILDING ABOUT TO BLOW UP!"
THE DAZED JUNGLE LORD STUMBLED, FALLING TOWARD A NAZI BAYONET.
REX MAXON -988-

Тарзан перескочив понад машину до кидання полуміни. Націст, що держав машину, не жив.

Тарзан схопив на плечі раненого Джад-Бал-Джу й не знав, що на нього був націлений кріс.

Д'Арнот убив напасника. Тарзан крикнув: „Втікайте! Дім зараз вибухне!"

Ослаблений Тарзан піткнувся й падав на багнет лежачого німця.